

Список використаних джерел:

1. Митний Кодекс України №4495-VI від 13 березня 2012 року.
Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T124495.html
2. Податковий Кодекс України №2755-VI від 2 грудня 2010 року.
Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T102755.html
3. Цивільний кодекс України №435-IV від 16 січня 2003 року.
Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T030435.html

УДК 368:622.323

ГАЗОВИЙ ХАБ В УКРАЇНІ: АНАЛІЗ ТЕНДЕНЦІЙ ТА ПЕРСПЕКТИВИ СТВОРЕННЯ

Л. Т. Гораль

ІФНТУНГ, вул. Карпатська, 15, м. Івано-Франківськ,

О. Л. Ярошенко

ПАТ «Укртрансгаз», Кловський узвіз, 9/1, м. Київ

Відповідно до градації країн за рівнем енергоемності ВВП, Україна займає слабкі позиції порівняно з іншими країнами світу. Проблема високої енергоемності має гостро негативні соціальні та економічні наслідки. економічна рівновага в Україні сьогодні залежить не стільки від ендегенних скільки від екзогенних факторів, зокрема в енергетичній сфері. Європейський ринок природного газу має певний порядок організації, під яким ми розуміємо правила взаємовідносин між активними суб'єктами, що визначають структуру потоків природного газу. Щоб розібратись, як означена структура формується, виокремимо фактори, під впливом яких це відбувається Європейському регіоні. Активні суб'єкти на міжнародному рівні – це великі комерційні структури (як правило, ТНК, які займаються видобуванням природного газу, його геологічною розвідкою, транспортуванням тощо). Тим часом енергетичний сектор є стратегічно важливим з точки зору державної безпеки, що, у свою чергу, зумовлює визначальну роль держави на ринку природного газу. У більшості країн Європейського Союзу держава контролює провідні компанії, що займаються видобуванням і розподілом газу. Через це багато компаній діють на ринку природного газу не тільки як комерційні структури, але й як агенти державної політики. Загальною тенденцією в країнах Європейського Союзу є намагання диверсифікувати поставки природного газу в географічному розрізі – з тим, щоб послабити залежність енергобезпеки від політичних рішень решти країн. Отже, прагнення урядів окремих країн диверсифікувати імпорту природного газу є одним з факторів впливу на конфігурацію регіонального ринку природного газу [1].

Зараз спостерігається тенденція до різкого зростання цін на імпортований газ, виникає потреба негайно диверсифікувати джерела його постачання, а також існує ризик суттєвого відпливу міжнародних інвестицій з галузі видобування вуглеводнів. З метою створення міцного підґрунтя для становлення ефективного та конкуренто-стійкого ринку природного газу необхідно завчасно підготувати Україну до переговорів щодо умов нового контракту на закупівлю російського газу.

Закон України «Про ринок природного газу» в статті 3 формує принципи функціонування ринку, зокрема наголошує на вільній торгівлі природним газом та рівності суб'єктів ринку природного газу незалежно від держави, згідно із законодавством якої вони створені [2], тобто йде мова про лібералізацію ринку закупівлі газу з метою впровадження ринкового ціноутворення та створення конкурентного оптового ринку газу з вільним доступом для покупців і продавців, можливістю вільної торгівлі за прямими договорами. Станом на поточний момент визначені держорганами ціни на газ не відповідають ринковим засадам і встановлюються на рівні відшкодування витрат на видобуток для газовидобувних держпідприємств, що спричиняє стагнацію видобутку через катастрофічний брак капітальних вкладень у розробку власних покладів, а також нераціональне використання палива через відсутність стимулів до енергозбереження в побуті.

Покращення ситуації можливе через:

- поетапну ліквідацію дворівневої тарифної системи — скасування диференціації цін для населення, підприємств теплокомуненерго (ТКЕ) та комерційних споживачів — з метою поступового приведення цін для побутових споживачів до економічно обґрунтованого рівня;

- суміжне підняття відпускних цін на газ власного видобутку до скасування вимоги щодо обов'язкового продажу газу НАК «Нафтогаз України» за регульованими цінами»

- забезпечення незалежності регуляторного органу на енергетичному ринку;

- забезпечення можливості реалізації права вільного вибору всіма групами споживачів постачальника газу;

- диверсифікації джерел поставок імпортного газу, зменшення рівня монополізації та ізоляції українського газового ринку завдяки відновленню та розширенню реверсних поставок газу з країн Центрально-Східної Європи тощо[3].

Накопичений світовий досвід з розвитку національного енергетичного господарства сформував типові характеристики концептуальних рішень стабілізаційної політики у сфері енергетики в умовах її кризового стану. Саме такий стан енергетики України підтверджується динамікою сучасних процесів, сутність яких на поверхні макроекономічних явищ визначається явною кореляцією кризових явищ в економіці взагалі та в енергетиці зокрема.

Газовий хаб — це точка перетину значної кількості газотранспортних маршрутів. Часто, але не обов'язково хаб поєднано зі сховищем або комплексом сховищ природного газу. Як правило, саме на базі хабів формуються майданчики з торгівлі природним газом, тобто газові біржі. Обсяг газових потоків, який значною мірою пов'язаний з ліквідністю біржі, має суттєве значення для користувачів торговельного майданчику. Так, у США до 80% виробників природного газу реалізують ресурс за допомогою хабу/біржі. Тому ліквідність газових бірж дуже висока. Обсяги біржової торгівлі газом у Європі наближаються до 40% від загального споживання. Іншу частину становлять довгострокові контракти [3].

Створення в Україні газового хабу може стати важливим фактором для входження на європейський газовий ринок. Заходами, які сприятимуть його розбудові, мають стати: лібералізація українського газового ринку, диверсифікація шляхів постачання, досягнення енергетичної незалежності, зниження ціни на імпортний газ, створення умов збереження газу та

європейський трейдинг у підземних газових сховищах України. Західноукраїнські газосховища фактично вже є газовим хабом, оскільки проектувалися та будувалися на перетині потужних магістральних трубопроводів, якими до останніх років постачалося до 75% російського газу до країн Євросоюзу.

Таким чином, для створення та ефективного функціонування газового хабу на Прикарпатті необхідними умовами є:

- відповідність нормативно-правових та технологічних умов (модернізація ГТС) для повної синхронізації роботи газотранспортної системи України з газотранспортними системами держав – членів ЄС (насамперед Польщі, Угорщини, Словаччини та Румунії);

- забезпечення нормативно-правових рамок для роботи на території України іноземних компаній, що займаються розробкою та видобутком газу.

Список використаних джерел.

1. Гладченко А. Вплив трансформації європейського регіонального ринку природного газу на економічну рівновагу в Україні / А. Ю. Гладченко // Ефективна економіка. – № 6. – 2015.

2. Закон України «Про ринок природного газу» // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 27, ст.234

3. Опімах Р. Невідкладні реформи для газового ринку / Дзеркало тижня, 4 квітня 2014 [Електронний ресурс] Режим доступу: http://gazeta.dt.ua/energy_market/nevidkladni-reformi-dlya-gazovogo-rinku

4. Рамазанов В. Газові «хаби» Європи. Створення східноєвропейського газового хаба / В. Рамазанов // Економіст. – №11. – 2014. – С. 20-24

УДК 65.012

ПРО ПІДВИЩЕННЯ РОЛІ ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНІКО-ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ НА ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

М.О. Данилюк

*ІФНТУНГ, вул. Карпатська, 15, м. Івано-Франківськ, Україна, 76019,
e-mail: econpid@nuing.edu.ua*

Підвищенню ефективності виробничо-господарської діяльності підприємств завжди відводилось важливе місце серед актуальних завдань економічної науки. Одним із першочергових напрямів підвищення ефективності є налагодження на підприємстві дієвого та високопрофесійного економічного аналізу. Як відомо, без забезпечення такої важливої функції не можна розраховувати на прийняття виважених та своєчасних управлінських рішень на будь-якому ієрархічному рівні.

Серед багатьох видів економічного аналізу, які проводяться на рівні підприємств, на наш погляд, недостатньо уваги приділяється саме техніко-економічному аналізу (ТЕА). Його мета – це вивчення взаємодії технічних та економічних процесів, виявлення причинних взаємозв'язків та взаємодії різних техніко-технологічних та організаційно-економічних факторів, напрацювання заходів для реалізації виявлених резервів раціонального